

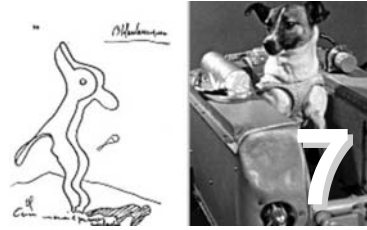
Անբառային հրդեհներ Ռուսաստանում

Խոշոր ավտովթար Երեւանում

Կոնֆլիկտային մարդ

Թռիչք՝ փրկեղերը

արտակարգ թերթ

N 18 (387) 20.5.2011 - 26.5.2011 www.emergency.am

Ներդրե՛ք այսօր՝ անվտանգ վաղվա համար

Մայիսի 8-13-ը Շվեյցարիայում ժնջում, տեղի ունեցավ Աղետների ռիսկի նվազեցման Գլոբալ պլատֆորմի երրորդ նստաշրջանը, որի կարգախոսն էր «Ներդրե՛ք այսօր՝ անվտանգ վաղվա համար: Մեծացրե՛ք ներդրումները տեղական գործընթացներում»:

Երրորդ նստաշրջանին ներկա էին աղետների ռիսկի նվազեցման, վերականգնման և վերակառուցման մասնագետներ: Զարգացած ու զարգացող երկրների կառավարություններից, միջազգային կազմակերպություններից, ՀԿ-ներից, ակադեմիական ոլորտից և մասնավոր սեկտորից ավելի քան 2000 քաղաքականություն մշակողներ ու մասնագետներ տեղեկատվություն ներկայացրեցին, գնահատեցին ու փոխանակեցին, ինչպես նաև գործունեության նոր ուղղություններ որոշեցին:

Այս նստաշրջանին մասնակցեց նաև Հայաստանի պատվիրակությունը՝ Արտակարգ իրավիճակների նախարար Արմեն Երիցյանի գլխավորությամբ: Պատվիրակության կազմում ընդգրկված էին ՀՀ ԱԻՆ հասարակայնության հետ կապերի վարչության պետ, Հյուսիսային

գործընթացների ծրագրի ազգային համակարգող Նիկոլայ Գրիգորյանը, ՀՀ կրթության և գիտության փոխնախարար Մանուկ Մկրտչյանը, ՄԱԶԾ Բնակահայանական կառավարման ծրագրերի վերլուծաբան Արմեն Մարտիրոսյանը, ՄԱԶԾ ԱՌՆ ծրագրի համակարգող Արմեն Զիլինգարյանը, Կովկասի տարածաշրջանային եկոլոգիական կենտրոնի հայաստանյան գրասենյակի տնօրեն Նունե Հարությունյանը, Օքսֆորդի հայաստանյան գրասենյակի ԱՌՆ ծրագրի ղեկավար Զարուհի Տոնոյանը:

Գլոբալ պլատֆորմի երրորդ նստաշրջանի ընթացքում Համաշխարհային բանկի կողմից կազմակերպվեց Աշխարհի վերակառուցման համաժողովը (World Reconstruction Conference), որի նիստերը ներառված էին պլատֆորմի ծրագրում և օրակարգում: Անցկացվեցին մի շարք նիստեր և կլոր սեղաններ, որոնց ընթացքում ոլորտի ներկայացուցիչները հնարավորություն ունեցան քննարկելու այսօրվա մարտահրավերներն ու աղետների ռիսկերի նվազեցման հնարավոր լուծումները:

Նստաշրջանի աշխատանքային օրերի ընթացքում ԱԻ նախա-

րարը հանդիպումներ ունեցավ ոլորտի մի շարք առանցքային միջազգային կազմակերպությունների, ինչպես նաև օտարերկրյա կառավարությունների ներկայացուցիչների հետ: Հանդիպումների հիմնական թեման Հայաստանում աղետների ռիսկի նվազեցման գործընթացներն ու հնարավոր համագործակցությունն էին: Մասնավորապես հանդիպումներ եղան ՄԱԿ-ի Գլխավոր քարտուղարի՝ աղետների նվազեցման գծով հատուկ հանձնակատարի, ՄԱԶԾ ճգնաժամերի կանխարգելման և վերականգնման գրասենյակի (BCPR), ՄԱԿ-ի Ասիայի և խաղաղօվկիանոսյան տարածաշրջանի տնտեսական և սոցիալական հանձնաժողովի (UNESCAP), Շվեյցարիայի Զարգացման և համագործակցության գործակալության և այլ կազմակերպությունների ներկայացուցիչների, ինչպես նաև Դրոզտանի ԱԻ նախարարի և Մոնտեներոյի ԱԻ ղեկավարի հետ:

Բոլոր հանդիպումներն էլ արդյունավետ էին, և եղան համագործակցության ու աջակցության կոնկրետ առաջարկներ:

Համաժողովը վերստին հավաստեց, որ Արտակարգ իրավիճակների նախարարությունը ճիշտ ուղու վրա է, և ՀՀ աղետների ռիսկի նվազեցման ազգային ռազմավարությունը, որը մշակվում է միջազգային գործընկերների հետ, աղետակայուն երկիր ստեղծելու անկյունաքարն է:

Ռիսկից՝ կայունություն

Մարտի 11-ի երկրաշարժն ու ցունամի ճաղոցիային հյուսիս-արևելքում մի ուսանելի հիշեցում էր, որ մարդու հազվադեպ վրա հիմնված գործողությունների լուծումները կարող են գրեթե անորոշացվածություն թվալ՝ բախվելով բնության անկանխեստելիության հետ: Ճաղոցական մեծ արեւելյան երկրաշարժից հետո աշխարհը կլան-

ված հետևում էր ավերածությունների վերաբերյալ հաղորդումներին և զոհերի ու անհետ կորածների ասի-ճանաբար ածող թվին, որն այնքան մեծացավ, որ այլևս ոչ ոք չէր ուզում լսել: Այդ թվերը մարտահրավեր էին նետում միջադարձի դրամային, որոնք ծախսել էր ամեն օր սղառնացող ռիսկերին իրազեկ երկիրը և որոնք ուղղված էին, եթե ոչ կանխարգելելու, առաջ նվազեցնելու բնական վստահություն ուղեկցող ճառախոսները:

Արդյո՞ք մեծ էր սեղի սալ այս դժվարությունների առաջ: Ոչ: Նրանց համար, ովքեր ծանոթ են ու ճիշտեցնում են գիտելիքին, «աղետների ռիսկի նվազեցում» արդեն վաղուց գոյություն ուներ՝ սերմինի ի հայտ գալուց շատ առաջ:

Այսօրվա գործընթացը դարձադառնա համայնքների մոտեցման ժամանակակից համարժեքն է անցյալ դարում իրենց հետ սեղի ունեցած աղետներից հետո: Մոտեցումը գրեթե 20 սարվա հնություն ունեցող առավել խոցելի մարդկանց սեփականության հայեցակարգն է, ազգային ֆալսեթի կառավարությունները, որոնք համադասասխանում են մարդկանց կարիքներին, ինչպես նաև սեղից հեռանալու արևելյանը, և այն բանի գիտակցումը, որ առանց կայունության զարգացումը մշակված չէ:

Ռիսկերի կառավարումն այսուհետ մեր կյանքի անբեկանելի մասն է: Բայց այս ամենն իմենի այլևս բավարար չէ: Մենք այժմ ստիպված ենք ավելի անել՝ մեր ռիսկերը դարձադառնա կառավարելուց անցնել կայունության մշակույթի կառուցման:

Այդպիսի մշակույթ ստեղծելու վստահությունն սկսեց ձեռնարկել 1970-ականներին՝ ՄԱԿ-ի աղետների մարդասիրական օգնության համակարգի և Աղետների նվազեցման մասնաճյուղի գրասենյակի գործունեության հետ:

Այսօր այն կոչվում է ՄԱԿ-ի Աղետների նվազեցման միջազգային ռազմավարություն (UNISDR)՝ գիտական, ակադեմիական, ֆալսեթական, մշակութային, իրավական, մշակութային, իրավապահության, մշակութային և մշակութային կազմակերպությունների համագործակցություն, որն ստանձնել է 1999 թվականի ժնջումի միջազգայնորեն հաստատված մանրաշի իրազորումը՝ կառուցելու կայունության մշակույթ՝ օգտագործելով Աղետների ռիսկի նվազեցման Հյուսիսային գործողությունների ծրագիրը որպես ուղեկցի գործի:

ֆալսեթական, կառավարական և մասնավոր սեկտորների կազմակերպությունների համագործակցություն, որն ստանձնել է 1999 թվականի ժնջումի միջազգայնորեն հաստատված մանրաշի իրազորումը՝ կառուցելու կայունության մշակույթ՝ օգտագործելով Աղետների ռիսկի նվազեցման Հյուսիսային գործողությունների ծրագիրը որպես ուղեկցի գործի:

«Հյուսիսի էֆեկտ» անմիջական արդյունքն են անվստահության գիտակցության զարգացման գործընթացների մոնիթորինգի կամավոր անցկացումը, օրենքների և ազգային լուրջագրությունների մշակումը:

Աղետների ռիսկի նվազեցման Գլոբալ լուրջագրում, որը կազմակերպվում է երկու ամիսը մեկ, այս դարձադառնա կայունության հոշակմանն է ծառայում:

Երրորդ նստաշրջանի հիմնական կարգախոսը «Ներդրե՛ք այսօր՝ անվտանգ վաղվա համար: Մեծացրե՛ք ներդրումները տեղական գործընթացներում», երեք հիմնական թեմաներ է ընդգրկում: Վերակառուցում և վերականգնում, ԱՌՆ մշտական հասկացում, Զարգացում՝ հարմարվելով կլիմայի փոփոխություններին:

Վերջին իրադարձություններն ու հրատարակումները կարիքը հանրական այս նստաշրջանի հետ: Երրորդ նստաշրջանը հիմնված էր 2009 թվականին սեղի ունեցած երկրորդի բացահայտումների ու առաջարկների, Հյուսիսային գործողությունների ծրագրի միջնաժամկետ գեկույցի, ինչպես նաև 2011 թվականի ԱՌՆ գլոբալ գնահատման գեկույցի և 2010 թվականի «Բնական վստահություն, անբնական աղետներ. արդյունավետ կանխարգելման մշակութային կողմերը» հրատարակման վրա:

Գլոբալ լուրջագրումի մնալույնների արդյունքները աղետների ռիսկի նվազեցման այսօրվա առաջնահերթությունները ներկայացվեցին Նախագահողի անփոփոխ գեկույցում:

Նոր համագործակցություն

Մայիսի 18-ին երկօրյա պաշտոնական այցով Բելառուսի Հանրապետություն ժամանեց ՀՀ վարչապետ Տիգրան Սարգսյանի գլխավորած կառավարական պատվիրակությունը, որի կազմում էր նաև Արտակարգ իրավիճակների նախարար Ար-

մեն Երիցյանը: Այցի ընթացքում ստորագրվել են մի շարք փաստաթղթեր՝ այդ թվում և Հայաստանի Հանրապետության արտակարգ իրավիճակների նախարարու-

թյան միջև արտակարգ իրավիճակների կանխարգելման և վերացման բնագավառում համագործակցության մասին համաձայնագիրը: Այսուհետ Հայաստանն ու Բելառուսը կհամագործակցեն հետեւյալ ուղղություններով. տեղեկատվության, պարբերական հրատարակությունների, մեթոդական և գիտատեխնիկական գրականու-

թյան, գիտահետազոտական աշխատանքների արդյունքների, տեսա և ֆոտո նյութերի փոխանակում, համատեղ աշխատանքային խորհրդակցությունների, սեմինարների, գիտաժողովների, ուսուցողական դասընթացների, մարզումների, վարժանքների, գիտահետազոտական նախագծերի և այլ միջոցառումների պլանավորում,

մշակում և անցկացում, մասնագետների պատրաստման կազմակերպում Կողմերի կրթական հաստատություններում, դասախոսների, գիտնականների, մասնագետների և այլ ներկայացուցիչների փոխանակում, տեխնիկական, սոցիալական և մարդասիրական համատեղ նախագծերի մշակում և իրականացում:

արագ արձագանքման ծառայություններ

սեյսմիկ պաշտպանություն

Ս.բ. մայիսի 12-ից 18-ը ՄՊԱԾ-ի դիտացանցը Հայաստանի Հանրապետության տարածքում 3 բալ է ավելի ուժգնությամբ երկրաշարժ չի գրանցել:

Ս.բ. մայիսի 12-ից 18-ը ՄՊԱԾ-ի դիտացանցը Հայաստանի Հանրապետության տարածքում 3 բալ է ավելի ուժգնությամբ երկրաշարժ չի գրանցել:

Տարածաշրջանում. 3 բալ է ավելի ուժգնությամբ տեղի է ունեցել հինգ երկրաշարժ: Մայիսի 12-ին Աղբյուրի մարզում քաղաքից 44 կմ հյուսիս-արևելք գրանցվել է 3-4 բալ ուժգնությամբ ստորգետնյա ցնցում: Մայիսի 14-ին Թուրքիայի Կարս քաղաքից 43 կմ հարավ-արևելք գտնվող էպիկենտրոնով երկրաշարժի ուժգնությունը կազմում է 4 բալ: Այդ օրը Վրաստանի տարածքում Դմանիսի քաղաքից 24 կմ հյուսիս-արևմուտք, տեղի է ունեցել 4-5 բալ ուժգնությամբ սեյսմիկ իրադարձություն: Մայիսի 15-ին Իրանում, Խոյ քաղաքից 23 կմ արևելք, գրանցվել է 5 բալանոց երկրաշարժ, որին 2 ժամ անց հաջորդել է 3-4 բալ ուժգնությամբ ստորգետնյա ցնցում:

Տարածաշրջանից դուրս. 6.0 է ավելի մագնիտուդով գրանցվել

ԱԻՆ ՄՊԱԾ գործակալություն

եղանակի տեսություն

Առաջիկա 5 օրվա եղանակի կանխատեսում

Հանրապետության տարածքում. մայիսի 20-ի գիշերը, 23-ի եւ 24-ի գիշերվա առաջին կեսին եւ օրվա երկրորդ կեսին շրջանների զգալի մասում, 21-ին եւ 22-ին՝ առանձին շրջաններում, 20-ի գերեկը՝ հյուսիսային առանձին շրջաններում սպասվում է կարճատեւ անձրեւ եւ ամպրոպ, տեղ-տեղ հնարավոր է կարկուտ: Քամին՝ հարավ-արևմտյան՝ 4-9 մ/վրկ, ամպրոպի ժամանակ սպասվում է քամու ուժգնացում՝ 18-23 մ/վրկ: Օդի ջերմաստիճանը 22-ին եւ 23-ին կնվազի 2-3 աստիճանով:

Արցախում՝ +9... +13 աստիճանի սահմաններում: Օդի ջերմաստիճանը մայիսի 20-ի գերեկը կտատանվի լեռնային շրջաններում՝ +14... +19, Տավուշում՝ +16... +20, Լոռիում՝ +15... +19, Արագածոտնի նախալեռներում՝ +21... +24, Արարատյան դաշտում՝ +23... +27, Սյունիքի հովիտներում՝ +20... +25, Սյունիքի նախալեռներում՝ +15... +19, Արցախում՝ +18... +22 աստիճանի սահմաններում: **Երեւանում.** մայիսի 20-ի գիշերը, 23-ին եւ 24-ին գիշերվա առաջին կեսին եւ երեկոյան ժամերին սպասվում է, իսկ 21-ին եւ 22-ին հնարավոր է կարճատեւ անձրեւ եւ ամպրոպ: Մայիսի 20-ի գերեկը սպասվում է առանց տեղումների եղանակ: Օդի ջերմաստիճանը մայիսի 20-ի գիշերը կտատանվի +11... +13, գերեկը՝ +23... +25 աստիճանի սահմաններում:

>>> ավտոմեքենա է ընկել եւ անհրաժեշտ է փրկարարների օգնությունը:

Դեպքի վայր է մեկնել մարզային փրկարարական ջոկատը:

Որոնողական աշխատանքների արդյունքում՝ Եղեգնուտ գյուղին հարակից հատվածում հայտնաբերվել է «ԳԱԶ-3110» մակնիշի ավտոմեքենա՝ գետի մեջ շրջված վիճակում:

Դեպքի վայրում պարզվել է, որ «ԳԱԶ-3110» մակնիշի 65 LU 650 պետհամարանիշով ավտոմեքենայում, բացի վարորդ՝ Ալավերդու բնակիչ, 1961 թ. ծնված Արսեն Կիրակոսյանից, գտնվել է եւս 4 ուղևոր: Փրկարարները գետից դուրս են բերել ավտոմեքենայի ուղևորներ՝ Ալավերդու բնակիչներ, 1968 թ. ծնված Մարատ Շախկոյանի եւ 1961 թ. ծնված Արսեն Ասրյանի դիակները:

Փրկարարների ուժերով գետից դուրս է բերվել նաեւ «ԳԱԶ-3110» մակնիշի ավտոմեքենան:

Ավտոմեքենայի մյուս ուղևորներ՝ Ալավերդու բնակիչներ, 1957 թ. ծնված Վահան Երիցյանի եւ 1966 թ. ծնված Հարություն Երզնկյանի որոնողական աշխատանքներն ավարտվել են անարդյունք:

Որոնողական աշխատանքները շարունակվում են:

Առասպաղը փլուզվել է

Մայիսի 13-ին, ժամը 06.29-ին Շիրակի մարզից ահազանգ է ստացվել, որ Գյումրիի Դորդանյան 122 տան առաստաղը փլուզվել է, ներսում կան տուժածներ եւ անհրաժեշտ է փրկարարների օգնությունը:

Դեպքի վայր են մեկնել մեկ մարտական հաշվարկ, մարզային

փրկարարական ջոկատը եւ օպերատիվ խումբը:

Տեղում պարզվել է, որ ինքնափլուզվել է հյուրասենյակի առաստաղը (մոտ 12 քմ մակերեսով), որի հետեւանցով արգելափակվել է միակ ելքը: Փրկարարները պատուհանից անվնաս դուրս են բերել 1949 թ. ծնված Ռուզաննա Հովակիմյանին, 1948 թ. ծնված Մարգո Նահապետյանին, 1945 թ. ծնված Սամվել եւ 1974 թ. ծնված Ռուդիկ Խաչբարյաններին:

Բնակիչները փրկահանվել են

Մայիսի 14-ին, ժամը 23.25-ին տեղեկություն է ստացվել, որ Սյունիքի մարզի Մեղրի քաղաքի Փարանազ փողոցի թիվ 15 շենքը գտնվում է վթարային վիճակում:

Դեպքի վայր են մեկնել իրշեջ-փրկարարները:

Տեղում պարզվել է, որ վնասվել են 1987 թ. կառուցված 9-հարկանի շենքի երկաթբետոնե սյուները. առկա է փլուզման վտանգ: Շենքում կա 36 բնակարան, որոնցից 33-ը՝ բնակեցված է:

Քաղաքապետ Ս. Հայրապետյանի կողմից որոշում է կայացվել տարահանել բնակիչներին: Հրշեջ-փրկարարների, ոստիկանների եւ քաղաքապետարանի աշխատակիցների ուժերով 32 բնակարանից տարահանվել է 125 բնակիչ, որոնք տեղավորվել են հարազատների տներում: Բնակարաններից մեկի բնակիչները (5 անձից բաղկացած ընտանիք) հրաժարվել են տարահանվել:

Շենքը շրջափակվել է ժապավեններով, իրշեջ-փրկարարների եւ ոստիկանների ուժերով սահ-

մանվել է հերթապահություն:

Օձերի խայթոցներ

Մայիսի 17-ին, ժամը 19.02-ին տեղեկություն է ստացվել, որ օձի խայթոցով Աշտարակի հիվանդանոց է տեղափոխվել նույն քաղաքի Մաշտոցի փողոցի թիվ 114 տան բնակիչ, 1948 թ. ծնված Վալոդյա Խաչատրյանը:

Տուժածի առողջական վիճակը բավարար է:

• Կայրոց ձորի մարզից ստացված տեղեկության համաձայն՝ մայիսի 17-ին, ժամը 13.30-ի սահմաններում օձի խայթոցով Եղեգնաձորի հիվանդանոց է տեղափոխվել մարզի Գլաձոր գյուղի բնակչուհի՝ 1972 թ. ծնված Մերի Ղազարյանը:

Բժիշկները տուժածի առողջական վիճակը բավարար են գնահատել:

Շաբաթվա ընթացքում հանրապետության տարածքում արձանագրվել է տարաբնույթ հրդեհների 19 դեպք:

Այրվել է միկրոավտոբուս

Մայիսի 18-ին, ժամը 19.33-ին ահազանգ է ստացվել, որ Վանաձոր-Ալավերդի ավտոճանապարհի 40-րդ կմ-ում՝ թունելում ավտոմեքենա է այրվում:

Դեպքի վայր է մեկնել մեկ մարտական հաշվարկ: Հրդեհը մեկուսացվել է ժամը 20.15-ին, մարվել՝ 20.45-ին:

Ամբողջությամբ այրվել է Մ. Մխիթարյանին պատկանող «ՌԱՖ» մակնիշի 68 LO 643 պետհամարանիշով միկրոավտոբուսը:

ՈՍՏՐՈՍԱՏՐԱՆ ԱՐՄԵՆԻԱ

«Էլիտ գրուպ». կյանքի նոր որակ

Սեյսմակայուն էլիտար շինարարության առաջատարը տարածաշրջանում

E-mail: info@elitegroup.am; URL: www.elitegroup.am

Հակասեյսմիկ համակարգերի միջազգային ասոցիացիայի անդամ «Էլիտ գրուպ» ընկերությունը տարածաշրջանի առաջատարն է սեյսմակայուն շինարարության ոլորտում:

Առաջին անգամ Հայաստանում «Էլիտ գրուպ» շենքերում սկսեցին կիրառել ռետինամետաղյա շերտավոր բարձիկներ, որոնցով երկնաքերներ են կառուցում ճապոնիայում, ԱՄՆ-ում, Չինաստանում եւ այլուր:

«Էլիտ գրուպ» միակ ընկերությունն է Հայաստանում, որն արժանացել է միջազգային հեղինակավոր վկայականների՝ կառավարման, աշխատանքի պաշտպանության եւ անվտանգության ոլորտներում:

«Էլիտ գրուպ» բնակելի, առևտրային, առողջարանային ու հյուրանոցային համալիրներ, ամբողջական թաղամասեր, տարածաշրջանային ծրագրեր, տեղական ու միջազգային հեղինակավոր ու հուսալի գործընկերներ:

Գիշտ կառավարումը գիտություն է, իսկ «Էլիտ գրուպ» կառավարվում է գիտնականների կողմից:

Երեւան, Պուշկինի 21, ☎ 56-69-22, 56-69-33:

արտակարգ իրավիճակների նախարարություն

Ինքնապահանումն արգելվում է

Խոշոր ավերվածք Երեւանում

Մեր վերելակներն արդեն բավական հին են, ու այսպես թե այնպես՝ դրանց մեջ պարբերաբար ինչ-որ մեկը մնում է: Վերելակի մեջ «գերի ընկնելն» այդքան էլ սարսափելի չէ, եթե մարդը խուճապի չի մատնվում ու չի փորձում ինքնուրույն «ազատագրվել»: ԱԻՆ Տեխնիկական

վերելակի հետ խնդիր կա: Կանչի հատուկ կոճակի փոխարեն այսօր օգնության են հասնում հեռախոսը կամ մոտակայքում հայտնված հարեւանը. ահազանգից հետո տվյալ տարածքը սպասարկող էլեկտրամեխանիկը գալիս է ու անվտանգ կերպով փրկում վերելակի մեջ

տխուր հետեւանքներ ունենալ: - Ոչ մասնագետն իրավունք չունի իրականացնել էվակուացիա, - ասում է գլխավոր փորձագետ Լուսինե Հովհաննիսյանը, - հավատացեք, որ դժբախտ պատահարների մեծ մասի պատճառն ինքնաէվակուացիան կամ սխալ, ոչ կոմպետենտ մարդկանց կողմից իրականացվող էվակուացիան է: Էվակուացիան այդքան հեշտ չէ, որքան մարդկանց թվում է: Էլեկտրամեխանիկն ավելի ճիշտ է կողմնորոշվում՝ ինչ դիրքում է վերելակը՝ հարկային հարթակից վերեւ, ներքեւ, ըստ դրա էլ որոշվում է, թե ինչպես է պետք օգնել մարդուն:

Ի՞նչ անել, եթե մնում ես վերելակի մեջ: Հարցը հենց այն է, որ ոչ մի բան էլ պետք չէ անել: Չի կարելի սեղմել կոճակները: Չի կարելի անկանոն շարժումներ անել, թակել դռները, թվառալ վերելակի մեջ ու այդպիսով առաջացնել տատանումներ: Արգելվում է նաեւ դռները ներսից ու դրսից բացելը:

- Պետք է ուղղակի հենվել խցիկի պատին, այլ ոչ թե դռներին, որեւէ կերպ տեղեկացնել, որ ներսում ես մնացել ու հանգիստ սպասել մինչեւ մասնագիտացված էլեկտրամեխանիկի օգնությամբ ձեզ դուրս բերեն վերելակից, - խորհուրդ է տալիս գլխավոր փորձագետ Լուսինե Հովհաննիսյանը:

Որպեսզի վերելակի մեջ մնալը ձեր բարեկամների կամ ձեզ համար տխուր հուշերի առիթ չդառնա, ավելի լավ է՝ հետաքրքրվեք ու իմացեք տարածքի վերելակները սպասարկող կետի կամ մեխանիկի հեռախոսահամարը:

Անի Ստեփանյան

Մայիսի 17-ին, ժամը 21.27-ին ահազանգ էր ստացվել, որ Երեւանի Արցախի պողոտայի 24 շենքի մոտ տեղի է ունեցել ավտոպատահար, հրդեհ է բռնկվել եւ կան տուժածներ:

Դեպքի վայր են մեկնել երկու մարտական հաշվարկ, հրդեհաշիջման կազմակերպման բաժնի, հատուկ փրկարարական ջոկատի հերթապահ եւ ԵԿԿ օպերատիվ խմբերը՝ պարամեդիկներով:

Դեռեւս չպարզված հանգամանքներում բախվել են թիվ 76 երթուղու «ԳԱՁԵԼ» մակնիշի 3456 Տ եւ «Մերսեդես» մակնիշի 23 ՍԼ 673 պետհամարանիշերով ավտոմեքե-

րիանա Սուրադյանը, 1991 թ. ծնված Հռիփսիմե Ստեփանյանը, Սիսիանի բնակիչներ՝ 2004 թ. ծնված Գոռ Հայրապետյանը եւ 1990 թ. ծնված Գեղամ Գաբրիելյանը, Գյումրիի բնակիչ՝ 1984 թ. ծնված Մուշեղ Գեորգյանը եւ Արագածունի մարզի Արագած գյուղի բնակիչ՝ 1993 թ. ծնված Գոռ Պապոյանը:

Մինչ շտապօգնության ժամանակը՝ պարամեդիկների կողմից տուժածներին առաջին բուժօգնություն էր ցուցաբերվել: Փրկարարներն ավտոմեքենաներից դուրս են բերել այրված դիակներն ու հանձնել շտապօգնության աշխատակիցներին:

Մահերը: Պատահարի հետեւանքով հրդեհ է բռնկվել:

«ԳԱՁԵԼ» մակնիշի ավտոմեքենայի վարորդն ու առջեւում նստած երկու ուղեւորը, ինչպես նաեւ «Մերսեդես» ավտոմեքենայի վարորդ՝ 1987 թ. ծնված Սերգեյ Բաշյանը տեղում մահացել էին:

Տարբեր մարմնական վնասվածքներով «Երեւոնի» բժշկական կենտրոն են տեղափոխվել 9 ուղեւոր. Երեւանի բնակիչներ՝ 1957 թ. ծնված Վալերի Պետրոսյանը, 1957 թ. ծնված Հովսեփ Փափազյանը, 1978 թ. ծնված Աննա Խաչատրյանը, 1996 թ. ծնված Մա-

Հրդեհը մեկուսացվել է ժամը 21.36-ին, մարվել՝ 22.35-ին:

Ավտոմեքենաներն ամբողջությամբ այրվել են:

7-ամյա Գոռ Հայրապետյանը տեղափոխվել է այրվածքների կենտրոն: Նրա առողջական վիճակը գնահատվում է որպես ծանր՝ ոտքերի ու նստատեղի այրվածքներ, շոկային վիճակ:

Ըստ հերթապահ բժիշկների՝ Գ. Հայրապետյանի, Գ. Պապոյանի, Հ. Ստեփանյանի եւ Մ. Սուրադյանի առողջական վիճակը կայուն ծանր է, իսկ մյուս տուժածներինը՝ բավարար:

անվտանգության ազգային կենտրոնի՝ վերելակների գծով գլխավոր փորձագետ Լուսինե Հովհաննիսյանը հավաստիացնում է, որ հարցի միակ ճիշտ լուծումը միանգամից մասնագետ էլեկտրամեխանիկին կանչելն է: Խորհրդային տարիներին դրա համար «փրկիչ» կոճակ կար:

- Դրանք ժամանակին միացված են եղել դիսպետչերական կետերին, - պարզաբանում է Լուսինե Հովհաննիսյանը, - երբ սեղմել են այդ կոճակը, դիսպետչերը հասկացել է, որ տվյալ

մնացած մարդկանց: Սա «փրկության» այն սցենարն է, որը խորհուրդ են տալիս մասնագետ-փորձագետները: Բայց բոլորս էլ գիտենք ու հաստատ մտաբերում ենք դեպքեր, երբ գործը մասնագիտացված էլեկտրամեխանիկին չի հասել. կամ ինքներս մեզ ենք փրկել կամ էլ իրեն փրկել տեղ դրած հարեւանն է օգնության հասել: Իրականում ոչ բոլորն են գիտակցում, որ մեզան դեպքերում ինքնազլուխն ու ոչ պրոֆեսիոնալ միջամտությունը կարող է

Սպասված ուսումնավարժանք

2004 թ. Հայաստանի Հանրապետության եւ Եվրոպայի Հանրապետության կառավարությունների միջեւ ստորագրված «Տեխնիկական, ֆինանսական եւ հումանիտար համագործակցության մասին» միջպետական համաձայնագրի հիման վրա մեկնարկեց «Արծազանք» ծրագիրը, որի նպատակն էր Հայաստանի Հանրապետությունում ամբողջացնել արտակարգ իրավիճակներին արծազանքելու համակարգն ըստ «INSARAG»-ի (միջազգային որոնողափրկարարական խորհրդատ-

վական խումբ) ուղեցույցի՝ երկրում ներդնելով ինչպես որոնողափրկարարական, այնպես էլ բժշկական բաղադրիչը:

«Արծազանք» ծրագրով 2400 հրշեջ վերապատրաստվել է որպես հրշեջ-փրկարար, իսկ 63 հրշեջ - մասեր հագեցվել են համապատասխան փրկարարական տեխնիկայով՝ ապահովելով որոնողափրկարարական բաղադրիչը: Ծրագրով նախատեսված է ստեղծել արտակարգ իրավիճակներում օպերատիվ գործող եւ համապատասխան հմտություններով օժտ-

ված բժշկական թիմեր, որոնք եւս կհագեցվեն համապատասխան բժշկական տեխնիկայով: Աղետների բժշկության ոլորտում ծրագիրը մեկնարկել է երկու՝ Տավուշի եւ Վայոց ձորի մարզերում, որտեղ վերապատրաստվեցին ինչպես բժիշկներ, այնպես էլ բուժքույրեր:

Մայիսի 10-ից 14-ը Ստեփանավանի «Լոռե» փրկարար ջոկատին կից վարժարարապարակում անցկացվեց ուսումնավարժանք, որին մասնակցում էր Տավուշի մարզի բուժանձնակազմից աղետների բժշկության դասընթացներով վերապատրաստված եւ թեսթավորման արդյունքներով ընտրված 7 բժիշկ, 12 բուժքույր եւ 1 կամավոր: Ուսումնավարժանքի ժամանակ նրանք սովորեցին փրկարարական գործ եւ աղետների բժշկություն, օրինակ՝ մեծ թվով տուժածներին բուժօգնություն ցուցաբերելու հմտություններ:

Բժշկական անձնակազմը մեծ ակտիվությամբ եւ նվիրվածությամբ էր մասնակցում վարժանքին եւ ցուցաբերեց ինչպես բժշկական, այնպես էլ փրկարարական թիմի հետ համատեղ աշխատելու ունակություն: Նրանք

պատրաստակամություն հայտնեցին նաեւ պարբերաբար մասնակցել փրկարարական թիմի հետ անցկացվելիք վարժանքներին, որոնց ընթացքում ձեռք են բերվում աղետների բժշկության բնագավառի նոր գիտելիքներ, դրանով իսկ նպաստելով մարզի աղետների ռիսկերի նվազեցմանը:

Ուսումնավարժության սցենարով խաղարկվեց երկրաշարժ, որի ժամանակ մասնակիցները կիրառեցին ձեռք բերված հմտությունները:

Ստեփանավանում Տավուշի մարզի բուժաշխատողների կող-

մից անցկացված ուսումնավարժանքը կարելի է գնահատել դրական, պիլոտային ծրագիրը՝ իրականացված, որը թույլ կտա հետագայում շարունակել ծրագրի իրականացումն այլ մարզերում՝ ստեղծելով արտակարգ իրավիճակներին արծազանքող բժշկական ստորաբաժանումներ: Տավուշի մարզի բժշկական ստորաբաժանումն ստեղծումը «Արծազանք. բուժփավորումներ» ծրագրի առաջին փորձն էր:

Ջեննա Հարությունյան
ԱԻՆ աղետների բժշկության
բաժնի պետ

Կոնֆլիկտային մարդ

Մտուցիսկ ամենափոքր նկատողությունը կարող է հունցից հանել նրան: Դիմացիոնի թվում է, թե նա անտեղի է վրդովվում՝ առանց հիմնավոր պատճառի: Ինչո՞վ կարելի է բացատրել մարդու նման վարքը:

Մեզանից յուրաքանչյուրն էլ աջակցության կարիք ունի, չնայած, որ շատերը դա չեն խոստովանում: Սակայն շատերի մեջ դա այնքան ուժեղ է արտահայտված, որ մարդը կախվածության մեջ է ընկնում շրջապատից: Նա դառնում է այն աստիճան խոցելի, որ իր ներքին հավասարակշռությունը եւ ինքնագնահատականը գտնվում է շրջապատի, ուրիշների ձեռքում: Մի փոքր ակնարկն ուղղված իր հասցեին, անվնաս նկատողությունը նա անմիջապես ընկալում է որպես սեփական անձին ուղղված սպառնալիք եւ դիմում է պաշտպանության՝ կոնֆլիկտներ սարքելով: Նրա մշտական զգոնությունը եւ սթափ լինելը վկայում են այն մասին, որ նա շրջապատից ակնկալում է սեր եւ հոգատարություն, ու դրանց կարիքը շատ է զգում:

Ուշադրության կենտրոնում

Երբ զգում ենք, որ մեզ լուրջ չեն վերաբերվում, մեր խոսքը ուշադրության չի արժանանում, մենք սկսում ենք որոշակի ձեռով արտա-

հայտել մեր հոգեվիճակը: Այդ ժամանակ ոմանք զայրանում են, դառնում են ագրեսիվ: Այս վարքը հնարավորություն է տալիս, որ անձը հայտնվի ուշադրության կենտրոնում: Չայրույթի ժամանակ արտահայտվում է մեծ քանակությամբ ադրենալին, որն էլ ապահովում է էներգիայի մեծ հոսք: Այդ էներգիան հնարավորություն է տալիս, որ մարդն զգա իր ուժը եւ ինքնավստահությունը:

Երբ ձեր գրուցակիցն անընդհատ դրսեւորում է դժգոհություն եւ լարված է գրույցի ժամանակ, ապա դա կարող է վկայել այն մասին, որ նա դժվարանում է արտահայտել այն, ինչ իրականում ուզում է: Հնարավորություն տվեք, որ նա արտահայտվի, մի՛ ընդհատեք նրան, պարզապես լսեք: Իրավիճակն ավելի մեղմելու համար հարցրեք՝ ինչո՞վ է պայմանավորված նրա զայրույթը, հավատացրեք նրան, որ հասկանում եք եւ պատրաստ եք օգնել: Երբ մարդը գիտակցում է, որ իրեն հասկանում են, ապա ինքն էլ է ցանկանում հարթել կոնֆլիկտը:

Արգելք «վապ» հույզերի վրա

Երեխաները, ովքեր մեծացել են ընտանիքում, որտեղ վատ կամ բացասական հույզեր արտահայտելն արգելված է եղել, իսկ հույզերը վերահսկելը՝ պարտադիր պայման, ուժերը լարած՝ անընդհատ փորձում են զսպել իրենց զայրույթը, վախը, անհանգստությունը:

Ցանկացած բացասական հույզ նրանք ընկալում են որպես սեփական թուլության դրսեւորում: Արդյունքում այդ զգացումները չեն անհետանում, այլ ընդհակառակը՝ կուտակվում եւ վաղ թե ուշ «պայթում» են:

Ամենակարող զգալու մարմաջ

Ագրեսիվ վարքը բնորոշ է նաեւ այն մարդկանց, ովքեր հիվանդագին մարմաջ ունեն զգալու սեփական ամենակարողության ուժը: Դրա համար նրանք ամեն տեղ եւ ամեն վայրկյան ապացույցներ են փնտրում: Նորմալ է, երբ փոքր տարիքում ծնողները բավարարում են իրենց երեխայի

պահանջները: Սակայն, երբ մարդը մեծանում է ու շարունակում է ապրել այդ նույն հոգեբանությամբ, այսինքն չի հասունանում որպես անկախ անհատ, մնում է երեխա, ապա նա աշխարհն ընկալում է այնպես, ինչպես մանկության տարիներին: Երբ չի ստանում իր համար սպասված, ցանկալի արձագանքը միջավայրից, ապա նրա անգիտակցա-

Ի՞նչ անել

- 1. Մտերիմ եղեք ինքներդ ձեզ հետ**
Լսեք ձեր ներքին ձայնը, ընդունեք այն, որքան էլ դա ձեզ համար անընդունելի լինի: Փորձեք հասկանալ ձեզ եւ ձեր արարքների իրական պատճառները:

- 2. Պահպանեք հեռավորություն**
Երբ մենք չափազանց շատ ենք նույնականանում մեր գործունեության հետ, այսինքն՝ երեւոյթը չենք տարանջատում մեր անձից, այդ ժամանակ ուրիշների խոսքը մեր սրտին շատ մոտ ենք ընդունում: Ընդունեք, որ դուք ավելին եք, քան այն, ինչի համար ձեզ քննադատում են:

- 3. Դրական լուծում**
Նույնիսկ զայրույթը կարող է լինել դրական ուղղվածությամբ: Փորձեք փոխզիջում գտնել: Դուք ունեք իրավունք արտահայտելու ձեր զայրույթը, սակայն առանց դիմացիոնի նեղացնելու եւ վիրավորելու: Մտովի հետ զննեք եւ հիշեք, թե ի՞նչ է տեղի ունեցել կոնֆլիկտից առաջ, ի՞նչը խնդիր առաջացրեց: Մինչեւ այդ վերլուծությունը կատարեք, ժամանակ կանցնի, ձեզ զայրույթը համեմատաբար կթեթևանա, եւ դուք լուծում կգտնեք արդեն սթափ ուղեղով:

Ամեն Կարապետյան
հոգեբան-խորհրդատու

Տարերային աղետներ. փրավա եւ կորուստներ

Աղետներն այսօր ամենուրեք են: Դրանք կարող են լինել բնական, ինչպես, օրինակ, երկրաշարժերը, ջրհեղեղները, անտառային հրդեհները, փոթորիկները կամ տոռնադոնները, եւ մարդու գործունեության հետեւանք՝ ինչպես դժբախտ պատահարներն աշխատավայրում կամ հրդեհները բնակարաններում, կամ էլ՝ օրինակ, ահաբեկությունները:

Հաճախ մեծ թվով մարդիկ են տուժում դրանց հետեւանքով, եւ ցավալի կորուստների նրանց փորձը շատ կարեւոր է իմանալ: Աղետների հետեւանքով կորուստները մեծ են՝ ինչպես սիրելիների, հարեւանների, գործընկերների մահը եւ տների, աշխատավայրերի, դպրոցների ու աղոթավայրերի փլուզումը: Փրկվածների սովորական առօրյա կյանքը փոխվում է, եւ որոշ մարդիկ կորցնում են ապագայի հանդեպ վստահությունը:

Որոշ աղետներ, ինչպես ահաբեկությունը, երկար ժամանակ հիշվում են, եւ կարող են անապահովության ու վտանգի երկարատեւ զգացողություն առաջացնել, որը որոշ մարդկանց համար դժվարացնում է նորմալ կյանքին վերադառնալը: Աղետից հետո սովորական երեւոյթ է մի զգալի ժամանակ սթրեսային իրավիճակում գտնվելը: Հանկարծակի ու ցավալի կորստից հետո նորմալ է, որ վիշտն ու սուգն ավելի երկար են տևում

ու խոր են: Բոլոր աղետների դեպքում մարդու ներաշխարհում անվտանգության, ապահովության ու կանխատեսելիության զգացումները դառնում են երեւում, եւ անվստահությունը դառնում է կյանքի մի մասը:

Ինչի՞ սպասել աղետից հետո

Երեխաների, դեռահասների, մեծահասակների ու ծերերի մեծ մասն ապրում է տարբեր աստիճանի հետտրավմատիկ սթրեսային իրավիճակները: Սթրեսային նորմալ ռեակցիաները հետեւյալն են.
• Էմոցիոնալ (զգացմունքներ) ռեակցիաներ. շոկ, մերժում, տագ-

նապ, վախ, վիշտ, բարկություն, մեղք, անոթ, անօգնականություն, անհուսություն, դավաճանված լինելու զգացում, դեպրեսիա, զգացմունքային ընդարմացում,
• գիտակցական (մտքեր) ռեակցիաներ. շփոթմունք, չկողմնորոշվելը, անվճռականություն, անհանգստություն, անուշադրություն, կենտրոնանալու դժվարություն,

• միջանձնային ռեակցիաներ. կախվածություն, ուշադրության կարիք, կասկածամտություն, նյարդայնություն, կոնֆլիկտայնություն, մեկուսացում, մերժված լինելու զգացում, քննադատության հակվածություն, ընկերության, ամուսնու, ընտանիքի եւ այլ հարաբերությունների գերվերահսկողություն,
• հոգեւոր ռեակցիաներ (իմաստի որոնում). հարցեր ինչու՞, ինչու՞ եւ, որտե՞ղ է Աստված, արժե՞ կյանքն ապրել:

Խոցելիության ռիսկի տեսողությունը մեծացնող գործոնները

Չանգվածային աղետների ժամանակ կամ հետո շատ փրկվածներ կարող են ուղղակիորեն ենթարկվել կամ ակնհաստես լինել այնպիսի վիճակների, որոնք նրանց լուրջ սթրեսներից խոցելի են դարձնում: Աղետի սթրեսը կարող է վերակենդանացնել ավելի վաղ շրջանի տարված, ինչպես նաեւ սրել սոցիալական, տնտեսական, հոգեբանական, հոգեւոր եւ բժշկական նախկին խնդիրները: Տրավմատիկ ռեակցիաները կարող են երկար ձգվող խնդիր դառնալ, սակայն աղետներին դիմակայելու մարդկանց փորձը կարող է լուրջ աջակցություն լինել:
Ռիսկի գործոնների մասին իրագեկ լինելը կարեւոր է: Դրանք են.
• ընտանիքի, շրջապատի եւ համայնքի կորուստը,
• կյանքին սպառնացող վտան-

գը կամ ֆիզիկական վնասվածքը (հատկապես երեխաներին),
• սարսափելի մահվան կամ խեղձան ենթարկվելը,
• բնության կամ մարդու հանդեպ բռնությունը կամ ավերածությունը,
• տան կամ արժեքավոր ունեցվածքի կորուստը,
• կարելի էր մարդու աջակցությունից կամ հաղորդակցվելու հնարավորությունից զրկվելը,
• հյուժվածությունը, վատ եղանակը, սովը կամ քնի խանգարումը,
• վտանգի, կորստի երկարատեւ զգացումը, զգացմունքային կամ ֆիզիկական գերլարվածությունը,
• տոքսիկ աղտոտման ենթարկվելը (գազ, ծուխ, քիմիական եւ ռադիոակտիվ նյութեր կամ կենսաբանական զենք):
Հետազոտությունները ցույց են տվել, որ որոշ մարդիկ ավելի խոցելի են լուրջ սթրեսային իրավիճակների դեպքում, հատկապես նրանք, ովքեր.
• այլ տրավմատիկ փորձ են ունեցել (ինչպես, օրինակ, դաժան պատահարները, հարձակումները, մասնակցել են պատերազմի, արտագաղթել են, փրկարարական աշխատանքների են մասնակցել),
• քրոնիկ հիվանդություններն ու հոգեբանական խնդիրները,
• քրոնիկ աղքատությունը, գործազրկությունը, անօթեան լինելն ու դիսկրիմինացիայի ենթարկվելը,
• կյանքի ընթացքում լուրջ սթրեսների ենթարկվելը կամ էմոցիոնալ լարվածությունը:

